Csütörtök, február 13. 1896. Egyes szám ára 5 kr. XVII. évfolyam 13-ik szám.

SZENTES és VIDÉKE

VEGYES TARTALMU LAP

Megjelen vasárnap és csütörtökön reggel. Előfizetési ár: negyedévre 1 forint 25 kr., félévre 2 forint 50 kr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. t. 306. sz., Sonnenfeld Sámuel úr házában, hová a kéziratok cimzendők.

Hirdetéseket és nyilttéri közleményeket a kiadóhivatal mérsékelt árjegyzék szerint számit fel.

A gazdasági egyletek rendeltetése.

Sajátságosnak tünhetik fel, hogy én, aki soha gazdálkodással nem foglalkoztam, értekezést akarok tartani a gazdasági egyletek rendeltetéséről.

Megnyugtatásukra előrebocsátom hát, hogy a gazdaságnak, a maga ős eredeti értelmében véve, semmiféle ágával se fogok foglalkozni; — de beszélek csupán ama feladatok némely legfontosabbjáról, melyekben fáradni és azokat sikeresen megoldásra vinni — felfogásom szerint — kiválóan a gazdasági egyletek kötelessége.

Feladatait képezik általánosságban az ilyen egyesületnek a gazdasági és lóversenyek rendezése, magkisérleti telepeknek erejéhez mért berendezése, uj vetőmagvaknak vagy általában gazdasági gépeknek tagjai részére való közvetitése, valamint közvetitése a tüz és jégkár biztositásnak is, az egyleti tagok lehető előnyére.

Mindezek azonban jól ismert feladatait képezik a gazdasági egyesületeknek, melyekre épp ezért fölöslegesnek is tartom bővebben kiterjeszkedni; -- ezekkel erejéhez mérten többé kevésbé minden ilyen egylet foglalkozik; mig én az egyleti élet rendeltetésének nem kevésbé fontos, bár eddig nem igen hangoztatott két ideáját kivánom ezúttal megpenditeni: a raktár-szövetkezet és a kölcsönös tűz- és jégkárbiztositás létesitésének eszméjét.

Mérlegeljük e két eszme belső tartalmát és jelentőségét külön-külön.

A szentesi gabonapiacot veszem, a raktárszövetkezet eszméjénél kiindulónak.

Egyleti tagtársaim saját közvetetlen tapasztalatuk révén bizonyára tudják: mi a különbözet ma a szentesi és budapesti piac gabonaáraiban.

Ez a különbözet pénzben kifejezve egy forint minimum, de van rá eset, hogy Szentesen 1 frt 10—20 krral is olcsóbb árt fizetnek a gabonáért, mint a budapesti piacon.

Ez az árkülönbözet pedig arra vall, hogy a szentesi gabonapiac ez idétt nem egészséges irányú. Hiányzik belőle egy nagy tényező, mely néhány év előtt még megvolt, az erőteljes üzleti verseny; mert ha nem igy volna, bizonyos, hogy a két piac gabonaárai közt ilyen nagy hullámzás lehetetlen volna.

Gyakorlati példával is bizonyitom állitásom igaz voltát. Nehány év előtt még meglehetős erős lábon állt Szentesen az iparosok és gazdák országos szövetkezetének fiókja és ennek tagjai 1—2 éven át arra szövetkeztek, hogy a gabonájukat raktározva, közvetetlenül maguk szállitják Budapestre és viszik az ottani piacra.

Az elért anyagi eredmény meglepően fényes volt, mert árkülönbözetül igy, beleszámitva a budapesti alkuszdijat is, a legrosszabb esetben is csupán 82 kr mutatkozott, sőt a legtöbb esetben csak 76—78 kr és ily úton a szövetkezettek 24, illetve 16 krajcárral kaptak métermázsánként többet a gabonájukért, mintha azt itthon vitték volna a piacra.

A szövetkezésben, bármi téren is, nagy erő van: ezt a tapasztalás igazolja. Igazolta a fentebbi esetben is, mert azt a szövetkezetet aztán itthon is felkeresték a helybeli kereskedők és gabonájáért sokkal magasabb árt fizettek, mint bárki másnak.

Egészségtelen irányt adott ezenkivül a mi helyi piacunknak az is, hogy évről-évre több termelő veszi igénybe a gabonakereskedőtől, termányeire a pénzelőleget, sőt megesik, hogy terményét előre el is adja, ami mindkét esetben csak anyagi veszteséggel járhat.

Ezeken a bajokon volna — nézetem szerint -- hivatva segiteni, a gazdasági egyletek erkölcsi vezetése alatt alakuló raktárszövetkezet, mely — ha létesült — nem akarom azt mondani, hogy itthon aztán ne vigye piacra a gabonáját, de mindenesetre módjában leend itthon is tisztességesebb árat elérni a maga termányeiért, mert meglesz a verseny abban, hogy a szövetkezetnek módjában fog állani ugyane termányeket — ha itthon kellő árt nem érhet el, közvetlen a budapesti piacra is felvinni.

Nem elég azonban egy eszmét felvetni, de szükséges irányt is mutatni annak megvalósitására.

A raktárszövetkezetet — nézetem szerint — a gazdasági egyesületek vannak hivatva megteremteni, mert ezekben az ehez szükséges erkölcsi biztositékok kétségtelenül megvannak.

Az egyesület tagjai arra szövetkeznek, hogy termányeiket, ha ez szükségesnek mntatkozik, a budapesti piacra vitetik az egyesület közvetitésével, mely arról gondoskodik, hogy fent állandó ügynöke legyen az eladás közvetitésére.

De mert megeshetik, hogy a szövetkezet egyik-másik tagjának előbb van pénzre szüksége s igy előbb volna kénytelen a terményét piacra dobni, semmint az eladási konjunktúrák kedvezően volnának kiaknázhatók, sőt megeshetik az is, hogy egyes gazdának már akkor van szüksége pénzre, mikor az élet még lábán áll; — e végből ugyancsak szükséges, hogy az egyesület valamelyik helyi pénzintézettel olyan összeköttetésbe lépjen, hogy az az intézet, ugyancsak az egyesület közvetitésével, az illető terményre a megszorult gazdálkodónak megfelelő előleget adjon, mely a termény eladásakor mindenkor az egyesület által hozatnék a vételárból levonásba és térittetnék vissza a pénzintézetnek.

Ily módon vélem én, hogy a gazda megkiméltetnék a kereskedő önkényétől és attól a nagymérvű hátránytól, mely reá terményének idő előtt való kényszerű eladásából, vagy a kereskedelmi verseny ez idő szerint való teljes hiányából származik.

Szolid alapon nem nehéz az ilyen szövetkezet létrehozása, csak kezdeni kell és kitartani a munkában.

Áttérhetek ezek után a második eszmére: a kölcsönös tűz- és jégkárbiztositás létesitésére.

Voltaképen nem is az én eszmém ez, csak úgy plagizáltam a kormánytól, mely régtől foglalkozik a kötelező állatbiztositás kérdésével.

Ez a kötelező állatbiztositás alapjában ugyanaz, ami a kölcsönös tűz- és jégkár-biztositás volna létesülése esetén, hogy t. i. a gazdaközönség ott kölcsönösen biztositja egymás állatait minden veszedelem, itt pedig a terményét a tűz- és jégkár ellen.

Manap akárki tapasztalhatja, hogy a biztositó társulatok széltében mint legmesszebb menő általuk nyujtott előnyt hirdetik a 40 kr egységárral való tűz- és jégkárbiztositást, vagyis, hogy a biztositó fél minden a maga részére kikötött 100 frt kártérirés után 40 krt fizet biztositási dij fejében.

Ebben a 40 krban bent foglaltatik az ügynök 15 százalék jutaléka, mit a társulat a közvetitésért fizet, bentfoglaltatik a társulat éves rezsije és ezenfölül a rizikója is.

Ha többet nem: a 15 százalék jutalékot és a rezsi nagy részét mindenesetre megtakaritaná az a gazdasági egyesület a tagjainak, mely létrehozná közöttük a kölcsönös tűz- és jégkárbiztositás intézményét, melyben kölcsönösen szavatolnak egymás esetleges tűz és jégkáráért, de kölcsönö

sen, maguk választotta biróság által is becsültetik azt fel.

A kezelése az ilyen kölcsönös biztositó intézményeknek természetesen az egyesületben történnék, ide fizettetnének be a biztositó dijak, mondjuk 100 frt után 30—35 kr és itt nyernének a pénzek elszámolást, itt történnék a kártérités lebonyilitása is; természetes, hogy az egyesület ezért kezelési költséget is számitana fel magának.

Nem képzelem, hogy az ily intézmény létesitésére minden gazdasági egyesület alkalmas, mert jól tudom, hogy ily feladatra csak olyan egylet vállalkozhat, melynek tagjai száma azt a minimumot már elérte, mely — számitásom szerint — ennek sikeres megoldásához kell s szükséges ezenfölül, hogy e tagok túlnyomó része be is lépjen a kölcsönös biztositás kötelékébe.

De nem tagadom, hogy biztat a remény, miszerint ez a csongrádmegyei gazdasági egylet hovaelőbb oda fog izmosodni, hogy ilyen feladat megoldására is a siker biztos kilátásával vállalkozhat. Hiszen egy oly kiválóan mezőgazdasággal foglalkozó vármegyében, amilyen a mienk, lehetetlen, hogy a gazdaközönség előbb-utóbb annak a világos tudatához el ne jusson, mennyi anyagi előnyt húzhat egy gazdasági egyletté való tömörülésből, ha az egyesület helyes, egészséges irányban vezettetik s annak élén ügybuzgó férfiak állanak, s igy lehetetlen, hogy tagjainak már ma is tetemesen megnövekedett száma rövid időn el ne érje azt a minimumot, mely mellett ilyen gyakorlati téren is sikerrel léphet majd fel mint kezdeményező.

A gazdaközönségnek mindenesetre igen vitális anyagi érdekeit érintik az általam ezúttal felvetett eszmék, melyeknek gyakorlati kivitele az egyesületre vár s talán érdemes lesz e fölött gondolkozni az illető tényezőknek. —*is.*—

A duzzogók. Bohózatba, de operettbe is beillő az a komolyság, mellyel a »Szentesi Lap« tudtára adja a nagyvilágnak, hogy — a szentesi sünök, vagy talán a megyebeliek is, folytatni fogják, Udvardi Sándor uram szaftos kiszólása szerint, — a passziv *rezidenciát*, és ... szörnyűség kimondani is ... nem jelennek meg mindaddig a megyegyűléseken, mig Csongrádon meg nem esnek az uj megyebizottsági tagválasztások.

Hát bizony ez elég nagy baj lesz — — nekik. Mert vegyék csak számba: letinkább is hány remek hozzászólás reked bent ez idő alatt egynémelyikőjükbe, mely hiába fog kitörni vágyni, hogy eget kérjen; fontolgassák csak meg, hogy az átkos pákuliczhad, az ő szigorúan kátói ellenőrzésük fékét nem érezvén magán, micsoda rengeteg veszedelmeknek, talán a végpusztulásnak is fogja nekivinni e szegény vármegyét és ezzel ő kegyelmeiket is: akkor tetszik majd csak ki tisztán, az ő »passziv *rezidenciájuk*« igazi hordereje; mert nem lehetetlen, hogy egyikben — másikban e türelmi próba alatt explodálni fognak a nagy eszmék s hogy, mikorra felhagynak ezzel az ő veszekedett »*rezidenciájukkal*«, talán már csak hült helyét találják ennek az egész náluk nélkül, hathatós támogatásuk nélkül szerencsétlen vármegyének, de sőt talán még önmaguknak is.

A f. hó 9-ki nagy pártértekezleten lett kimondatva a sünökkel a politikai és történeti nevezetességű nagy szó: — nem játszunk!

És a Kárpátoktól az Adriáig sőt az északi sarkvidék jéghegyeitől a déli pólusig egy szó remegteti meg az emberiség szivét: Szentesen a sünök passzivitásba estek.

Rettenetes pedig e szó hatalma.

Kátai Pál János uram nem löki ki magából vulkánszerűen a »Szentesi Lap«-ból a begyébe szedegetett morzsákat, Kálmán Mihály nem piszkálgatja ki a körme alól tudása kincseit, Bálint József se keramik-útról, se egyébről nem perorál és — a csapások legrettentőbb csapása: Sima Ferenc, a nagy Sima Ferenc repedt fazékhoz hasonlatos hangja nem kongatja el azokat a kátói itéleteket, melyek főispáni és alispáni székeket remegtetnek meg, Csongrádvármegye közgyűlési termében .... Árvák, elhagyottak maradunk .... a sünség leveszi rólunk a kezét és elvonul odvába — duzzogni.

Ez az a passziv *rezidencia*.

És ahogy ennek — a szentesi villámvilágitás sebességével hire fut heted-hét országokon át: egyszerre teljesen átváltozik a világpolitika képe.

Az uj csehek és ifjúcsehek testvéries csókünnepet rendeznek s ott ölelkeznek Sima Ferenccel és az ő sünjeivel; Luéger úr a keblére öleli Kóhn Mórt; Japán elérzékenyülten fizeti vissza a hadisarcot a legyőzött Kinának; a tranzváli búrok alázatosan megcsókolják a brittek királynője és India császárnője kegyes papucsa csücskét, a pápa a saját legcsalhatatlanabb kezeivel kenegeti fel görög-keletivé a kis bolgár Bóris babát s itthon meg, a királyi bizalom és kegy Sima Ferencet nevezi ki az ország főerény-csőszévé, a belügyi bársonyfotölybe; melléje adván államtitkárnak Pintér Gyulát.

* És mi történik most már a szegény pákulicokkal? Alig merjük ezt a kérdést megkockáztatni.

Szét fognak szóratni, hogy »kő kövön ne maradjon közülük«, — miként szétszóratott hajdan Jehova kiválasztott népe — amiért áruló volt a haza törvényein.

És bolyongani fognak sünös-sünteleu, soha meg nem pihenve, sehol nyugtot nem találva, akár Ahasvérus, az örökzsidó, mert — megfogta őket a szentesi sünök »passziv rezidenciája«, mely szörnyűségesebb a szörnyű átoknál is.

Ilyen csudákat mivel az elhatározott duzzogás.

Csak várjátok be türelemmel a csuda megnyilatkozását.

Ujdonságok.

Szentes, 1896. február 13.

— **Személyi hir.** Vadnay Andor dr. főispán tegnap a fővárosból Szentesre érkezett haza nehány napi itttartózkodásra, hogy a gyűléseken elnököljön.

— **Emlékeztető.** Csongrádvármegye törvényhatósági bizottsága holnap délelőtt 10 órakor kezdi meg rendes évnegyedes közgyűlését, a vármegyeház nagytermében. A közigazgatási bizottság pedig ma délelőtt 9 órakor ülésez.

— **Tanári jubileum.** 25 éve, hogy Balázsovics Norbert mint tanár vezeti a gimnáziumi ifjúság oktatását. Huszonöt évet eltölteni a tanügy terén: olyan feladat, mely kemény próbára teszi a férfierőt és akik a nevezett tanárt, úgy mint mi is, ismerik, készségesen fogják elismerni, hogy ő az évek e hosszú sora alatt nem csupán az állásával járó kötelességeket teljesitette mindenkor lelkiismeretes pontossággal és soha nem lankadó buzgalommal, de mint ember is, a társadalommal, mint férfiú a közélettel szemben mindég lerótta a maga kötelessége adóját. A főgimnázium VIII. osztályának növendékei most, a f. hó 22-én, ünnepséget akarnak rendezni a szeretett tanár tiszteletére, a főgimnázium disztermében. Az ünnepség programját még nem állapitották meg véglegesen s igy azt későbbi számaink egyikében fogjuk közölni, de meg vagyunk róla győződve, hogy az ifjúság ünnepét ünneppé fogja emelni a közönség is, — a szülék, kiknek gyermekeit a jubiláló tanár is segitett sok részben, a társadalom hasznos polgáraivá felnevelni.

— **Felolvasó és vitaest.** Ha nem is olyan, érdeklődőkkel zsúfolt teremben, mint az első felolvasó-estélyét, mégis szépszámú gazdaközönség részvétével tartotta meg a csongrádmegyei gazdasági egyesület, a f. hó 9-én este, a második felolvasó és vitaestélyét is a Kass-szálló éttermében. A megjelenteket Csúcs Antal egyleti elnök üdvözölte nehány meleg szóval, aztán a felhivására Bánfalvi Lajos rendes tag olvasta fel értekezését a gazdasági egyletek rendeltetéséről, különösen két eszmét penditvén meg: a raktárszövetkezetek és a kölcsönös tűz- és jégkár-biztositás létesitésének eszméjét. Az értekezést lapunk e számában közöljük, itt csak annyit emlitünk meg, hogy az a gazdák figyelmét rendkivüli módon lekötötte s végül zajosan éljenezték, tapsolták a felolvasót. Ezután Kass József egyleti tag, nyugalmazott uradalmi kasznár tartott igen szép szakszerű értekezést a lucernatermelésről, gazdag tapasztalata kincses-házából adván gyakorlati útmutatást is e fontos takarmánynövény miként való termelésére. Az értekezést a közönség mindvégig feszült figyelemmel kisérte; vita azonban nem fejlődött ki a tárgy fölött, miután azt a Zsoldos Elek egyl. alelnöknek, a lóherről tartott előző értekezése alkalmakor eléggé megvitatták. Az elnök még megköszönte a gazdaközönség szives érdeklődését s ezzel a vitaest bezárult.

— **Sikkasztó közpénztáros.** Lapunk legutóbbi számában hirt adtunk már arról, hogy a dorosmai főszolgabiró távirati megkeresésére, az alispán Albertényi Antal várm. főszámvevőt küldte ki Kistelekre, az ottani községi közpénztár szakszerű megvizsgálása

céljából, miután a pénztárkezelő Mayer Sándor közpénztárnokkal szemben esetleg a sikkasztás ténye is featforog. A vizsgálat eddig nem csupán hogy igazolta a főszolgabiró gyanúját, de sőt beigazolást nyert kétségtelenül az is, hogy közpénzek elsikkasztásán fölül még a közokirathamisitás bűncselekménye is terheli a közpénztárost, aki különben ez iránt kihallgattatván, ezt be is ismerte. Hogy milyen mértékben sikkasztotta el a nevezett a közpénzeket? ezt a további részletes vizsgálat lesz hivatva megállapitani, mely célból a főszámvevő a jövő héten megy ki ismét Kistelekre. Egyelőre maga a bűncselekmény elkövetése már kétségtelen s ezért Mayer Sándor közpénztárost már át is kisérték Szegedre, a csillagbörtönbe, vizsgálati fogságba, ami Kisteleken általános megdöbbenést keltett.

— **Halálozások.** A f. hó 10-én halt el városunknak egy általánosan ismert és kedvelt aggastyánja: Brazzorotto Vince, nyugalmazott állatorvos, élete 85-ik évében. — Ugyancsak aznapon s jóformán ugyanazon órában hunyt el Schiller Hermann, jóhirű kereskedő is, hosszas és kinos betegség után, élete 34-ik évében. A két temetés, a rokonok és jóbarátok, valamint nagyszámú gyászközönség részvétével tegnap délelőtt volt. Adjon az édes anyaföld csendes pihenést a meghaltaknak, az általános részvét pedig enyhitse hátrahagyott övéik mély fájdalmát.

— **Nyugalmazott tanitó.** A ref. egyház presbitériuma, a f. hó 9-ki gyülésén hozott határozatával nyugalmazta véglegesen az egyháznak egyik érdemekben megöszült és mint tanitó 42 évet töltött férfiát, id. Csató Sándort, akit a kultuszminiszter is csak az imént helyezett 400 frttal nyugdijállományba. A ref. egyház, agg tanitója iránt, közhasznú hosszas tevékenységéért jegyzőkönyvileg is kifejezte legnagyobb elismerését és évi nyugdiját 280 frtban állapitotta meg, ami a tanitói rögös pályan elaggottnak legalább egészen gondatlan életet biztosit az állami nyugdijjal együtt.

— **Érdekes hangverseny.** A szép Szlaviaszky Nádia titkára arról értesitette Esztergomból Stark Nándor itteni könyvkereskedőt, hogy a kitünő énekesnő, az ő érdekes orosz daltársulatával rövid időn erre felé veszi az útját és itt is hangversenyt szándékozik rendezni. Az orosz daltársulat, magyarországi körútjában néhány éve már rendezett Szentesen hangversenyt, mely bizonyára még sokunknak élénk emlékezetében van. Igy tehát most fokozott várakozással tekintünk a kilátásba helyezett érdekes hangverseny elé.

— **Eljegyzés.** Moldován János földbirtokos a f. hó 11-én jegyezte el magának Juhász Mariska kisasszonyt, Juhász János néhai való szentesi volt birtoknyilvántartó kedves, szép leányát.

— **Táncvigalmak.** Az önálló csizmadia iparosok táncmulatsága, a munkaképtelen, inségbe jutott iparosok segélyalapja javára ma este lesz az ipartestületi ház termében. Az emberbaráti cél érdekében fölöttébb kivánatos volna e bál minél teljesebb anyagi és erkölcsi sikere, mire nézve a rendezőség mindent el is követ. — A kereskedő-ifjak egyletének f. hó 15-ki tánvcvigalma iránt, melyet a kaszinó termében rendeznek, általános érdeklődés mutatkozik itthon és a vidéken is. A rendezőség izléses táncrendekkel lepi meg a hölgyeket és mindent megtesz a kedvező siker elérésére, mely előreláthatóan nem is fog el maradni.

— **Apaállatok vizsgálata.** A tenyészcélokra alkalmas apaállatok vizsgálatát Szentesen a f. hó 24-én kezdi meg az erre hivatott bizottság.

— **A kétnevű tolvaj.** A napokban beállitott Fekete Gáborné korcsmájába egy ismeretlen férfi, aki ott meg is hált és magát Mészáros Gyula szegedi illetőségű hentesegénynek adta ki. Reggel aztán, a derék vendég távoztával, vele együtt két darab tajtékpipa is eltünt a háztól. A káros fél panaszára a rendőrség meginditotta a nyomozást s el is fogta a tettest, akiről aztán a vallatásnál kitünt, hogy voltaképen Szabó Gyula a neve, szentesi fiu s hogy legutóbb Szegeden volt alkalmazásban egy hentesnél, aki 38 frt kintlevőség inkasszálásával bizta meg, melylyel a jó madár aztán megugrott Szentesre. A kétnevű tolvajt átadták a fenyitő biróságnak.

— **Elviszik a dorosmai méntelepet.** Kun-Dorosma két dologról nevezetes. A szélmaláról, amely nem forog a nóta szerint és a méntelepjéről, amely tűzveszélyben van a sok nádas ház között s amelyet ezért a méntelep parancsnoksága el akar helyeztetni. Az elhelyeztetés hire eljutott Szeged tanácsához is, amelynek László Gyula tanácsnok javaslatot tett, hogy átiratban kérdezze meg a méntelep parancsnokságát, igaz-e az a hir, hogy Dorosmáról el szándékoznak vitetni a méntelepet s ha való a hir, milyen helyre tartanak igényt.

— **A kiállitási tárgyak elárusitása.** Az ezredéves kiállitáson bemutatott tárgyak közvetlen a kiállitó, vagy ennek megbizottja, vagy az igazgatóság kebelében szervezett elárusitó osztály közreműködésével árusithatók el. A közvetlen elárusitás joga azonban csak oly tárgyakra vonatkozik, melyek a kiállitás területén készültek, mint a minők például az emléktárgyak, ékszerek, diszmű-tárgyak, házi-ipar, — műlakatos — élelmezési cikkek, művirágok stb. és olyan kiállitott cikkekre, melyek nem tartoznak a kiállitási szabályzatban megallapitott azon tárgyak közé, melyek a kiállitás bezárása előtt el nem vihetők. Aki azonban az efféle kiállitott tárgyait akár detailszerűen, akár közvetlenül maga akarja elárusitani, az tartozik a kiállitás igazgatóságához engedélyért folyamodni, tartozik a megállapitott elárusitási illetéket fizetni, végül megbizottját az igazgatóságnál bejelenteni. A ki ily módon engedélyt kapott az elárusitásra, az megbizottja számára szabad bemenetre jogositó munkásjegyre tarthat igényt. Másrészt a kiállitók igénybe vehetik az igazgatóság kebelében szervezett elárusitó-osztályt, illetve a felügyelettel megbizott személyzetet, amely esetben külön elárusitási engedélyt nem kell kérniök s elárusitási illeték helyett csupán a tényleg eladott tárgyak után tartoznak jutalékot fizetni. Végül kivánhatják, hogy az elárusitás eredményéről részletes könyvkivonat kézbesittessék nekik, valamint, hogy a kiállitott tárgyak alapján javukra megrendelések is fogadtassanak el. Mindenesetre jól teszik a kiállitók, ha ebbeli szándékukat minél előbb bejelentik.

Henneberg-selyem csakis akkor valódi, ha közvetlen gyáramból rendelik — fekete, fehér és szines 35 krtól 14 frt 65 krig méterkint, — sima csikos, koczkázott, mintázott, damaszt, s. a. t. (mint egy 240 különböző minőség és 2000 mintázatban) s. a. t. megrendelt árú, **postabér és vámmentesen a házhoz szállitva és mintákat postafordultával küld: Henneberg G. (cs. k. udvari szállitó) selyemgyára Zürichben.** Svájczba czimzett levelekre 10 kros, és levelező lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek. (1)

Nyilvános köszönet.

A szentesi jótékony nőegyletnek 1896. febr. 8-án tartott táncvigalma alkalmából felülfizettek: dr. Csató Zsigmondné 17 frtot. Jurenák Béla 6 frt. özv. Dobray Sándorné 5 frt. Kass Józsefné, Stammer Sándorné, özv. Jurenák Edéné, özv. Sárdy Mihályné, Nagy Ferencné, Hegedűs Sándorné 3—3 frtot, ifj. Zsoldos Ferencné 2.50 frt. Rácz Ferencné, Jurenák Sándorné, Bozzay János, Balogh Jánosné 2—2 frtot. Kálmán Imre 1.50 frt. Bánfalvi Lajosné, Valentin Gáborné, Neuman Jónásné, Cohn Jakab, Bolyó Kálmánné 1—1 frtot. Összesen 65 frtot, a mely összeggel a bál tiszta jövedelme 79 frt 35 kr. lett. A nemeslelkű felülfizetőknek szives adományaikért, valamint a cél érdekében áldozatokra is kész rendező fiatalságnak szives közreműködéséért hálás köszönetét nyilvánitja az

Elnökség.

Hegyi páter sajtópöre.

— Esküdtszéki tárgyalás. —

Ismét a csongrádi helyi harcokból mutatkozott be egy részlet az esküdtszék előtt, folytatása annak a háborúnak, amit Hegyi Antal plébános Réti Ferenc volt főszolgabiró ellen inditott. Mint tudva van, a plébános, aki egyúttal lapszerkesztő is, az ujságjában többször megtámadta a főszolgabirót. A tollharc elfajult s belesülyedt abba a sajnálatos modorba, amelyben oda át irni szokás.

Ilyen bajért került a vádlottak padjára a plébános, aki a »Tiszavidék« czimü lapban foglalkozott Rétivel. A lap ujdonsági rovatában rövid időközök alatt két közlemény jelent meg a főszolgabiró ellen.

Az egyikben azt mondja, hogy Réti a csongrádi másodbiró fegyelmi ügyében azt jelentette az alispánnak, hogy abban az ügyben már itéletet hozott, pedig ez nem igaz s ennélfogva több őszinteséget várnak tőle.

A második dolog érdekesebb. Csongrádon meghalt egy öreg asszony. Előbb végrendeletet csinált s azt Hegyihez küldte, hogy ő legyen annak a végrehajtója. Ebben az van irva, hogy érckoporsóban, három pappal temessék s 300 frt misepénz jusson a plébániának. Hegyi a végrendeletet egy ügyvédnek adta át, hogy nézze meg, jogérvényes-e. Az asszony leánya a halál bekövetkezésekor elment hozzá. Egyszerű temetést kivánt. Hegyi azt mondta, hogy igy nem temeti el az asszonyt, mert a végrendeletbe másként van meghagyva. A nő másodizben is járt nála, de akkor is elútasitotta. Ekkor aztán a főszolgabiróhoz mentek panaszra, aki táviratban tett jelentést a dologról Schuszter Konstantin váci püspöknek. A püspök szintén táviratban útasitotta Hegyit, hogy, ha csak kánoni akadályok nem forognak fenn, eszközölje a temetést. Miután Hegyi időközben meggyőződött arról, hogy a végrendelet nem is jogérvényes, ezt megtette, de azután megirta az egész esetet az ujságba, denunciálással vádolva a főszolgabirót.

Ez az alapja a mai pörnek, melyet csekély érdeklődés mellett tárgyaltak a f. hó 9-én reggel kilenctől délután negyed három óráig, amikor az esküdtszék Hegyi Antalt fölmentette a rágalmazás vádja alól.

Lefolyása a következő:

A biróság.

A sajtóbiróság elnöke Pókay Elek, tagjai dr. Czukor Ignác és dr. Füzessséry Zoltán; jegyző Paraszthy.

Réti Ferenc, volt főszolgabiró nem jelent meg a tárgyaláson. A hivatalból meginditott perben Dobák Béla főügyészi helyettes képviseli.

Hegyi Antal személyesen jelen van a védőjével, dr. Issekutz Győző országgyűlési képviselővel.

Az esküdtszék, miután egyik fél sem élt visszavetési jogával, a következő polgárokból alakult meg: Reiniger Jakab, Steyskal József, Gaál Kálmán, Pohrer Elek, Bretter Ernő, Kraxner György, Gulyás Ferenc, Juhász Antal, Nyári György, Váradi Gábor, Fischer Ignác, Berndorf Sándor, póttagok Dobóczky János és Kopasz István.

A tárgyalás.

Kihallgatják Hegyi Antalt, aki előadja, hogy sajtóvétségért háromszor volt már büntetve, mindig pénzbüntetésre. Előbb 150, másodszor 300, harmadszor 500 forintra.

Előzetesen az ügy fölött nem kiván nyilatkozni. Mint mondja, beteg, rekedt s nem tud beszélni.

Felolvassák ezután a vádlevelet, amely szerint Hegyi Antal, a szerkesztése alatt megjelenő lapban az ujdonság rovatban két közleménynyel is megsértette a főszolgabirót. Egy helyen azt irja róla, hogy a fölfüggesztett Forgó G. Imre biró fegyelmi ügyében nem igaz jelen-

tést tett az alispánnak, amidőn azt jelentette ennek, hogy abban az ügyben már itéletet hozott. A másik közleményben azt állitja róla, hogy denunciálta a püspökénél.

Hegyi kijelenti, hogy a cikkeket ő irta s elvállalja értök a felelősséget. Az inditotta a cikkek megirására, mert Réti gyakran tett valótlan jelentéseket.

Dobák: Fenntartja most is ezen vádjait?

Hegyi: Kérem, abban a Forgó-ügyben tévedtem, azt beismerem.

A másikra nézve fenntartja, mert a püspöknek egy halott eltemetése dolgában valótlan jelentést tett.

Dobák: Közérdeket képviselt a fölszólalása akkor a Forgó-ügyben?

Hegyi: Igen.

Dobák: Forgó G. Imre három komoly ügyben volt fegyelmi alá vonva.

Hegyi: Azok mind csak ürügyek voltak.

Dobák bejelenti, hogy ugyanezen dolgokból kifolyólag Hegyi Antal okirathamisitás vétségében vád alá van helyezve, mert egy halott végrendeletét elégette.

A bizonyitékok.

Dobák bizonyitani kivánja az Ernyes Johanna elhalálozása alkalmával, a parochián történet eseményeket. Ernyes Johanna szegény volt, de Hegyi Antal azért azt követelte a kezei között levő végrendelet alapján, hogy érckoporsóban, három pappal kell eltemetni a halottat és 300 forintot adni misepénz gyanánt a parochiának. Ernyes Johanna hátramaradottjai ebbe nem egyeztek bele, mert ezek a költségek teljesen fölemésztették volna a vagyont.

Hegyi kijelentette, hogy ez esetben nem temeti el a halottat s csak akkor tette ezt meg, mikor a főszolgabiró a püspöknél panaszt emelt ellene s Schuszter Konstantin táviratilag utasitotta erre.

A Forgó-ügyekben bizonyitani kivánja, hogy Forgó G. Imre birói tisztével visszaélt. Egy asszonyt ok nélkül lezáratott. A kolera járvány alatt visszaéléseket s hanyagságot tanusitott s a főszolgabiró köteles volt ellene fegyelmi vizsgálatot inditani. Kéri az ide vonatkozó iratok fölolvasását.

Issekutz védő ismételten ajánlja a tárgyalás elnapolását, mert Csemegi Antal tanu nem jelent meg s ha ez nem fogadtatnék el, bizonyitani kivánja, hogy Hegyi Antal nem tagadta meg a temetést, csak felfüggesztette annak végrehajtását.

A törvényszék visszavonul s hosszabb tanácskozás után elrendeli a tanuk kihallgatasát a temetkezés ügyében, mig a Forgó-féle okmányok fölolvasását mellőzi.

A temetkezési akták elseje az a főszolgabirói jegyzőkönyv, amelyet Réti az elhunyt asszony leánya panaszára vett föl Hegyi ellen, aki nem akarta anyjukat eltemetni. Fölolvassák a püspökhöz küldött táviratot, a választ s egyéb e dologban tett irásokat.

Tanuk.

Ernyes Johanna 31 éves, magánzónő, leánya az elhunyt asszonynak. Vallja, hogy Hegyi addig nem akarta eltemettetni az anyját, mig bele nem egyeznek őt olyan pompával temettetni, mint a plébános kivánta. Hegyi még a harangozónak is megtiltotta, hogy harangozhasson. Mikor ujból elment hozzá, megint kiutasitotta.

Dobák: Miért nem temettette el anyját úgy, ahogy a végrendelkezés mondja: három pappal, érckoporsóban?

Tanu: Mert egyéb baj is volt.

— Mi?

— Adósságok.

— A végrendeletről mit tud?

— Nem sokat. Én azt nem is láttam, de beszélték, hogy háromszáz forint van benne a plébános úrnak.

Bogyó József végrehajtó ugyanilyen vallomást tesz. A harangozásról is szó kerül s azt vallja a tanu, hogy minden halottnak annyit harangoznak, amennyit fizetnek érte a plébánián.

Szvoboda Feren csongrádi ügyvéd a következő tanu. Neki adta át Hegyi a végrendeletet, kérdezve, hogy az érvényes-e? Ő aztán — mely nap, nem tudja — de még a temetés előtt visszaadta neki azzal a felvilágositással, hogy a végrendelet érvénytelen.

Elnök: A napokra nem emlékszik?

Tanu: Nem.

Elnök: De hát a temetést tudhatta? —

Tanu: Kérem, egy olyan nagy városban nem megy az olyan könnyen. Az ember nem tudja mindig, mikor temetnek.

A bizonyitási eljárás ezzel be van fejezve. Az elnök fölhivja a közvádlót, hogy adja elő vádbeszédét.

A perbeszédek.

Dobák részletesen elmondja a vádat tartalmazó dolgokat. A Forgó G. Imre fegyelmi ügyéről a szolgabiró ellen irt közleményben beigazolva látja a rágalmazást. Azután áttér a temetés botrányaira. Konstatálja, hogy ott a lelkész által elkövetve olyan visszaélések történtek, amelyek éppen nem illenek a szeretet vallásához s úgy látszik, a plébános nem is a lelkek, hanem a zsebei javára dolgozott. Elmondja az egésznek a történetét s a Rétiről irt cikkben a dolognál is megtalálja a sajtó útján elkövetett nyilvános rágalmazás vétségét s kéri abban Hegyit vetkesnek nyilvánitani.

Dr. Issekutz tiltakozik Dobák beszédének azon passzusa ellen, mintha e hirlapi közlésekben politika lett volna. Tiltakozik az ellen, hogy Hegyi a szeretet vallása nevében a zsebeit akarja megtömni s óvást emel a vádlott megsértése ellen. Szintén hosszasan beszél, a vádlott ártatlanságát erősitve, a fölmentését kérve. Utána ismét Dobák szólal föl, erre Issekutz felelt.

Végül Hegyi Antal emelt szót, kiterjeszkedve arra, hogy voltaképpen miért tartotta ő közérdekünek, a Forgó ügyében való fölszólalást. Azt mondja, Forgó ürügyek alatt lön fegyelmi alá fogva, a fő-ok másban keresendő. Elmondja aztán, hogy Csongrádon az egy papos temetés nyolc forintba, a három papos tizennyolc forintba kerül, az előzőből két forint, emebből hat forint jár a plébánosnak. Lehetetlenségnek tartja, miként valaki azt higyje, hogy ő ezen négy forint külömbözet miatt vonakodott volna eltemetni a halottat, hanem azért, mert érvényt akart szerezni az elhunyt végakaratának. Fölmentését kéri.

Beszéde után Pókay elnök összegezte a vád és védelem adatait, amely után az esküdtek visszavonultak.

Az esküdtek itélete.

Az esküdtszék itéletét Reiniger Jakab elnök hirdette ki ezzel: a vádlott hét szavazattal öt ellenében fölmentetett. Az esküdtek felelete a föltett kérdésekre ez:

1. és 2. Hegyi-e a közlemények szerzője? 12 igen.

3. Van-e az első közleményben rágalmazás? 5 igen, 7 nem.

4. Van-e a másodikban? 6 igen 6 nem.

5. Vétkes-e Hegyi Antal a rágalmazásban? 5 igen, 7 nem

Az esküdtek itélete után a védő jelentette be, hogy abban megnyugszik, ő és védence dijakat nem számitanak föl, csak a tanudijak kifizetésében kéri a kincstárt elmarasztalni.

Dobák az esküdtszéki szavazatok alapján szintén a fölmentést kénytelen inditványozni.

A törvényszék Hegyi Antalt a rágalmazás vádja alól fölmentette s a költségek megtérítésében elmarasztalta az államkincstárt.

Irodalom.

A **»Vasárnapi Ujság«** február 9-iki száma 23 képpel s a következő tartalommal jelent meg: »Boris bolgár trónörökös második keresztelője« (László Fülöp festményével). — »Munkács« Költemény. Irta és a kecskeméti ünnepen felolvasta Bartók Lajos. — »A 3 Kázmér és a Nemzeti szinház«, Szűry Dénestől. — »Túróc királya.« Marcziányi Györgytől (Báró Mednyánszky László rajzával). — Regénytár: »A Zúdorék.« Regény. Irta Gyarmathy Zsigáné Neogrády Antal rajzaival). — »Senki fia.« Regény. Irta Verne Gyula (az eredeti francia kiadás rajzaival). — »Utazás egy jogvédővel.« Amerikai életkép. Irta Twain Mark (képekkel). — »A kiállitás épületei« (képekkel) Gelléri Mórtól. — »Budapest régibb és újabb cimerei (képekkel). Dr. Toldy Lászlótól. — »Fővárosi báljaink és a táncrendek« (Cserna Károly rajzaival). Markó Miklóstól. — »Levél a Földközi-tengerről.« Szádeczky Gyulától. — »A Zrinyiek magyar diszben« (képekkel). Gara Illéstől. — »Mikor kezdődött a XIX. század?« — »A vizen való járásnak egy uj módja« (képekkel). — Irodalom és művészet, Közintézetek és egyletek, Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg, stb. rendes heti rovatok.

A »Vasárnapi Ujság« előfizetési ára negyedévre 2 frt, a Politikai Ujdonságok«-kal együtt 3 frt. Megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóhivatalában. (Budapest, egyetem-utca 4. szám.) Ugyan-itt megrendelhető a »Képes Néplap«, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre csak 1 frt 20 kr.

KÖZGAZDASÁG.

Gabonatőzsde. (Bpest, febr. 11.) A külföldi lanyhaság és a közeli hajózás kilátása a direkt szükségletet tartózkodásra ösztönözte és igy az irányzat a mérsékelt kinálat dacára gyenge volt. Búzában a kinálat nem talált megfelelő keresletre, minélfogva az árak mintegy 20.000 mm. forgalom mellett 2½—5 krral hanyatlottak. A legjobban fizették 7.45 frttal a 81 kgos tiszavidéki árút, mig a legalacsonyabban 7.10 frton egy bajai usancetétel kelt el. Rozsban ma szintén alaposan megcsappant az érdeklődés és a szükséglet csak öt krral alacsonyabb árigényeket vett figyelembe. Egyéb cikkekben változatlan, néha kissé lanyhább árak mellett gyenge volt az üzlet.

Laptulajdonos és felelős-szerkesztő: *Dr. Mátéffy Ferenc*
Társ-szerkesztő: *Bánfalvi Lajos.*

761/1896. A tiszántúli jár. főszolgabirójától.

Pályázati hirdetmény.

Fábián-Sebestyén és Teés egyesitett kisközségekben ujonnan rendszeresitett évi 600 frt fizetéssel ellátott pénztárnoki, kőrközgyámi és ir. noki teendőkkel ellátott állásra pályázatot hirdetek.

Az ezen állást elnyerni óhajtók kellően felszerelt folyamodványaikat f. hó 20-ig hozzám nyujtsák be.

A megválasztott 600 frt biztositékot tartozik letenni.

Mindszent, 1896. február 1-én.

főszolgabiró h.
Kossa,
szolgabiró.

2—2

SARG elismert nélkülözhetetlen fogtisztitó-szere

sok MILLIÓSZOR kipróbálva és jónak bizonyulva, fogorvosok által ajánlva mint egészséges és szép fogak óvószere.

Mindenütt kapható. 30—21

Nyomatott a »Szentes és Vidéke« Könyvnyomda gyorssajtóján Szentesen, 1896.